

Stanowisko strony mniejszościowej
Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych
w kwestii włączenia działań dotyczących
mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym
do Krajowego Planu Odbudowy

W związku z uchwaleniem i przesłaniem do Komisji Europejskiej Krajowego Planu Odbudowy strona mniejszościowa Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych zwraca się, by podczas realizacji Krajowego Planu Odbudowy uwzględnione zostały potrzeby mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

Wysoki stopień ogólności dokumentu, jaki udostępniony został szerokiej opinii publicznej, nie pozwala na jasną odpowiedź czy w trakcie jego realizacji w poszczególnych komponentach środowiska mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym znajdują możliwości uczestniczenia w nim na równi z innymi. Polska jest krajem, w którym udział procentowy mniejszości narodowych i etnicznych, ich liczebność a także stosunkowo duże rozproszenie na terytorium kraju sprawia, że ich potrzeby bardzo często są niedostrzegane. Zapewne dlatego też w trakcie konsultacji społecznych projekt KPO nie został skierowany do KWRMNiE oraz poszczególnych środowisk tam reprezentowanych.

Niektóre komponenty zawarte w dokumencie, jak chociażby Transformacja Cyfrowa, wydają się być z naszego punktu widzenia ważne, co wyraźnie pokazały warunki, w jakich przyszło nam działać. Wśród społeczności mniejszościowych ważną kwestią jest problem wykluczenia cyfrowego, który w połączeniu z obostrzeniami pandemicznymi oraz rozproszeniem członków grup mniejszościowych, dużą ilością szkół realizujących nauczanie języków mniejszościowych, sprawił, że przeniesienie w przestrzeń cyfrową działań mających na celu podtrzymanie tożsamości językowej i kulturowej wyeliminowało z tych działań ogromne rzesze naszych społeczności. Uważamy, że KPO powinien przeciwdziałać także w naszych społecznościach takim sytuacjom w przyszłości. Uważamy, że także podczas realizacji innych komponentów KPO powinny być uwzględnione specyficzne potrzeby mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, a także organizacji je reprezentujących.

Niestety, obawiamy się, że niewielki udział procentowy naszych społeczności w społeczeństwie RP może sprawić, że nawet jeśli będzie istniała ścieżka pozwalająca na modernizację i unowocześnienie także tej części społeczeństwa obywatelskiego, edukacji oraz kultury, jeśli nie powstaną szczególne gwarancje dla działań skierowanych do mniejszości, mogą one nie uzyskać żadnego wsparcia z KPO. Biorąc pod uwagę wieloletni charakter działania KPO, spowodowałyby to narastanie dysproporcji między warunkami życia kulturalnego mniejszości i większości, które są obecnie dostrzegalne. Np. mniejszości narodowe i etniczne nie posiadają własnych instytucji kultury, mających zapewnione stałe i systemowe finansowanie ze środków publicznych, co już obecnie strukturalnie ogranicza dostępność do kultury mniejszości narodowych i etnicznych. W takiej sytuacji niezbędna jest gwarancja realizacji w odniesieniu do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym jednego z celów komponentu C: „wsparcie poszczególnych grup obywateli w zakresie podnoszenia kompetencji cyfrowych i doposażenia w sprzęt informatyczny”.

Warto zwrócić uwagę, że 14 stycznia 2021 r. Komisja Europejska w uzasadnieniu (sygn. C(2021) 171 final) decyzji o odrzuceniu postulatów Europejskiej Inicjatywy Obywatelskiej Minority Safe Pack zapewniła Federal Union European Nationalities (FUEN), iż w wielu projektach oraz przyszłych programach na poziomie unijnym działania promujące języki mniejszości narodowych i ich kulturę będą miały wysoki priorytet. W zakończeniu tego dokumentu czytamy, że KE zapewnia, iż w sytuacji, gdy kraje członkowskie będą miały problem z wypełnianiem zobowiązania KE do wspierania praw osób należących do mniejszości narodowych i ich kultur, będzie pomagała w przywróceniu właściwego kierunku.

Pandemia koronawirusa znacząco wpłynęła na funkcjonowanie mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, podobnie jak całego społeczeństwa. Liczymy, że Krajowy Plan Odbudowy także w odniesieniu do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym pozwoli na stworzenie warunków do dalszego odbudowy oraz dynamicznego rozwoju różnych sfer życia naszych społeczności.

Grzegorz Kuprianowicz
Współprzewodniczący Komisji Wspólnej Rządu
i Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
reprezentujący mniejszości

Warszawa, 18 maja 2021 r.